

CAES L'AMISTAT

PLA DE TRANSICIÓ
ENTRE LES ETAPES
D'EDUCACIÓ INFANTIL
I EDUCACIÓ PRIMÀRIA

CURS 2018

NORMATIVA

DECRET 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià. Article 16. Processos de transició:

“Els centres docents, amb la col·laboració dels serveis especialitzats d'orientació i, si escau, d'altres agents implicats, han de planificar adequadament els processos de transició entre nivells, cicles, etapes i modalitats d'escolarització, per a garantir el transvasament d'informació, la continuïtat de les actuacions educatives i la detecció de necessitats que poden produir-se en moments en què les barreres i la desigualtat es manifesten amb més freqüència i intensitat.”

En el Preàmbul del Decret 38/2008 s'assenyala que “és necessari que el segon cicle estiga en estreta coordinació amb el primer cicle de l'Educació Infantil, per a seguir el procés iniciat, i amb el primer cicle de l'Educació Primària, perquè la transició entre totes dues etapes tinga elements de continuïtat.” Aquesta coordinació en cap moment pot significar la supeditació de l'Educació Infantil a l'Educació Primària.

En l'article 8 del citat Decret, que estableix el currículum del segon cicle de la E.I. a la Comunitat Valenciana, s'assenyala que aquesta coordinació assegurarà mecanismes de continuïtat en el procés educatiu de l'alumnat i facilitarà l'adaptació del mateix en la transició d'un cicle a un altre i d'una etapa a una altra i per a això estaran pedagògicament coordinats.

L'article 3.3. de l'Ordre de 13 de desembre de 2007, de la Conselleria d'Educació, sobre avaluació en Educació Primària determina que “a fi de facilitar la continuïtat del procés educatiu d'alumnat, els centres establiran mecanismes de coordinació entre les etapes i cicles. Durant el primer mes de l'any acadèmic, les tutores i tutors realitzaran una avaluació inicial de l'alumnat amb la finalitat de comprovar el nivell d'aprenentatge i la maduració personal de l'alumnat del seu grup. Tindran en compte també els informes emesos en l'etapa, curs o cicle anterior. Aquestes dades constituïran el punt de partida dels nous aprenentatges.”

A l'apartat 1.2.6. de la Resolució de 27 de juny de 2018, del secretari autonòmic d'Educació i Investigació, per la qual s'aproven les instruccions per a l'organització i el funcionament dels centres que imparteixen Educació Infantil de segon cicle i Educació Primària durant el curs 2018-2019 assenyala que:

“1.2.6. Transició entre les etapes ...

1. Mesures de coordinació entre el segon cicle d'Educació Infantil i el primer curs d'Educació Primària

S'ha de potenciar, desenvolupar i dotar l'alumnat de les competències, les destreses, les habilitats, els hàbits i les actituds que faciliten l'adaptació a l'Educació Primària. En el primer curs de l'Educació Primària es tindran en compte les accions educatives, les rutines, la distribució espacial i temporal així com la metodologia emprada en l'etapa d'Educació Infantil perquè la transició entre les dues etapes tinga elements de continuïtat sense perdre de vista que l'etapa d'Educació Infantil té sentit en si mateixa, per la qual cosa no s'ha de supeditar a primària; ni tampoc al revés.”

Des del marc normatiu analitzat es podria elaborar un programa amb la finalitat que l'alumnat visca la transició de forma ordenada, amb informació i preparació prèvia.

Aquest Programa formarà part del Pla d'Acció Tutorial (PAT).

El treball planificat, consensuat i cooperatiu dels docents és fonamental per aconseguir la qualitat de l'ensenyament utilitzant per això els organismes de coordinació que la normativa preveu:

1. Claustre: format per tots els docents del centre i on es debaten i adopten mesures en l'àmbit pedagògic principalment.
  2. Equips de cicle: format pels docents d'un mateix cicle. Comparteixen les mateixes finalitats i formes organitzatives.
  3. Comissió de Coordinació Pedagògica (COCOPE): la componen la direcció, la direcció d'estudis, els/les coordinadors/as de cicle, especialistes en Pedagogia Terapèutica i Audició i Llenguatge, professional d'orientació i coordinador/a d'igualtat. Una de les seues funcions principals és garantir la coherència entre PAC, les Programacions Didàctiques i PGA; establir les directrius per a elaborar els PAT (Pla d'Acció Tutorial) i proposar al claustre la planificació general de les sessions d'avaluació.
- Aquests tres òrgans de coordinació docent proporcionen unes bases d'actuació comunes que garantisquen la coherència horitzontal i vertical del procés d'ensenyament-aprenentatge assenyalades en el present epígraf.

JUSTIFICACIÓ

El nostre actual sistema educatiu s'estructura en etapes educatives diferents cadascuna d'elles amb identitat pròpia: Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària.

Definim "Transició" com el pas d'una etapa a una altra. En el nostre cas parlem del pas que experimenta aquest alumnat que finalitza amb cinc anys l'Educació Infantil i comença el primer curs d'Educació Primària.

Les premisses que justifiquen el present Programa de Transició són les següents:

1. Les etapes educatives no han de ser enteses com a compartiments aïllats i inconnexos sinó com una forma lògica d'estructurar tot el procés educatiu, que és un tot continu. Aquestes etapes, de manera global, coincideixen amb la teoria del desenvolupament cognitiu d'autors com Piaget:

- Etapa sensori-motora. (0- 2 anys) Educació Infantil
- Etapa pree-operacional (2-6/7 anys) Educació Infantil / Educació Primària
- Etapa de les operacions concretes. (6/7 -11 anys) Educació Primària
- Etapa de les operacions formals. (11-15/16 anys) Educació Primària / Educació Secundària

2. Que el desenvolupament evolutiu és un procés al·lomètric, és a dir, amb grans avanços, reculades i estancaments, però sempre en constant evolució. El desenvolupament dels diferents àmbits com el físic, intel·lectual, afectiu i social, ve seqüenciat per unes etapes per les quals passen tots els individus, si bé les influències del context i les particularitats de cada xiquet/a poden avançar o retardar les adquisicions pròpies de cada estat evolutiu. Ressaltar que el pas d'un període al següent esdevé sempre de manera gradual i en algun moment conviuen capacitats i limitacions de períodes contigus.

Tot el que hem dit abans justifica que l'alumnat que accedeix a 1r d'Educació Primària mantinga característiques psicològiques pròpies de l'alumnat d'Educació Infantil tals

com l'egocentrisme, (desenvolupament cognoscitiu que es descriu en l'estadi preoperatori), l'animisme, etc.; totes elles s'han de tindre en compte a l'hora de planificar la tasca docent.

3. No hem d'oblidar el canvi significatiu que suposa el pas d'Educació Infantil a Educació Primària:

- Canvi de professorat: el tutor/a d'Educació Infantil roman pràcticament 25 hores lectives amb el seu alumnat. Per contra en Educació Primària hi ha diversos especialistes de diferents àrees que imparteixen docència en el grup a més del tutor, reduint-se per això el temps de permanència amb aquest. (Significatiu és que el professorat que atén a cadascuna de les etapes té diferent titulació i diferent formació inicial).
- Canvi d'espais. Es passa d'una organització d'espais basada en la flexibilitat i distribuïda en zones com la zona de l'assemblea, la zona de treball en equips i els diferents racons, a una organització d'espais més rígida i fins i tot a la necessitat de desplaçar-se pel centre autònomament en algunes de les àrees i activitats (gimnàs, aula de música, menjador, ludoteca, etc.).
- Canvi en l'organització temporal. L'Educació Infantil es caracteritza per la flexibilitat en la seua organització curricular de tal forma que la intervenció educativa escolar haurà d'orientar-se gradualment a cada xiqueta i a cada xiquet en la iniciació de l'adquisició d'hàbits i rutines, ateses les característiques de la infància. El temps ha d'organitzar-se de manera que pugui donar resposta a les necessitats biològiques d'alimentació, d'higiene, de descans, de seguretat, de relació i de comunicació", entre altres. No obstant això en Educació Primària l'horari curricular estableix una clara assignació horària a cada àrea de coneixement, per la qual cosa l'activitat docent ha d'ajustar-se a les sessions lectives contemplades.
- Canvi en els materials: sent els materials d'Educació Infantil més manipulatius, més variats i més lúdics, mentre que en l'Educació Primària apareix un material curricular més especialitzat, més tancat quant al seu ús i consistent sobretot en llibres de text. En molts casos es dona el canvi d'un material socialitzat on el compartir és bàsic a un material propi de cada alumne/a.
- Canvi en la metodologia: En Educació Infantil els principis d'intervenció educativa fan referència a un enfocament globalitzador, que es duu a terme mitjançant l'aprenentatge significatiu, sempre tenint en compte les característiques dels alumnes, el seu nivell maduratiu, despertant l'interès i la motivació, així com potenciant la creativitat i la socialització i respectant els ritmes individuals de cadascun. Tot això dins d'un clima afectiu que els proporcione seguretat i confiança per a ajudar-los a comunicar-se i tenint com a recurs el joc. En Educació Primària s'entendrà l'organització dels continguts en àrees, sense perjudici del caràcter global i integrador de l'etapa.
- Canvi en el currículum: quan es passa de tres àrees o àmbits d'experiència en Educació Infantil a moltes més àrees en Educació Primària.
- Canvi en l'avaluació: passant d'una avaluació sense caràcter de promoció ni qualificació a una avaluació amb caràcter de qualificació i promoció com en l'etapa d'Educació Primària. Tot això comporta necessàriament no solament diferents criteris d'avaluació sinó també diferents instruments i tècniques d'avaluació.

Per tots aquests canvis que el xiquet/a viurà, en el temps tan curt de "un estiu", tant

des de l'Educació Infantil com des del 1r Cicle d'Educació Primària s'ha de potenciar i desenvolupar totes les possibilitats de l'alumnat i dotar-los de les competències, destreses, actituds... així com les adaptacions necessàries que faciliten la seua ràpida integració en l'Educació Primària.

Tenint en compte tot això, el començament del primer curs d'Educació Primària és percebut per l'alumnat com un nou repte que ha d'afrontar i superar per si mateix. L'adaptació a la nova situació els portarà un temps que, en alguns casos, durarà els primers mesos i en uns altres tot el curs, perquè cada alumne/a té el seu ritme.

Per tant, és imprescindible l'estreta relació i coordinació entre els docents que imparteixen Infantil 5 anys i el professorat que imparteix el Primer Cicle d'Educació Primària (tant tutors, com a especialistes) perquè el xiquet/a viva la transició de forma ordenada, seqüenciada, progressiva, coherent i evitant canvis bruscos. I per a assegurar-ho es considera convenient i necessari l'existència d'un Programa de Transició que done resposta a les necessitats de l'alumnat que transita d'Ed. Infantil a Ed. Primària.

FINALITATS

1.- Facilitar l'adaptació al context escolar de l'alumnat de nou ingrés provinent d'Educació Infantil així com d'aquell altre alumnat, si n'hi haguera, que s'incorpore a l'Educació Primària sense haver estat prèviament escolaritzat mitjançant un procés d'adaptació progressiva i contínua, que és conscient dels canvis que l'alumnat percep en l'organització i el context escolar. En aquesta adaptació cal tindre en compte la possibilitat que no tots els alumnes que s'incorporen al Primer Cicle d'Educació Primària procedisquen del mateix centre o fins i tot s'incorporen per primera vegada al sistema educatiu. Per això seria convenient per a aquest alumnat:

- Conèixer l'organització i funcionament del centre de Primària.
- Familiaritzar-se amb l'estructura del centre de Primària: espais i dependències.
- Establir vincles amb l'alumnat de Primària, els docents i l'equip directiu.
- Realitzar activitats que faciliten l'acostament al centre de l'alumnat i desenvolupen la seua confiança.

2.- Determinar procediments de coordinació entre els docents d'Educació Infantil i els que imparteixen docència en el Primer Cicle d'Educació Primària, que possibiliten les millors condicions per a realitzar aqueixa transició, per a això s'han de tindre en compte dos aspectes clau:

- a) Documents que es transfereixen d'una etapa a una altra (informe individualitzat de final d'etapa, historial, etc.) o que s'elaboren per primera vegada, bé siga per exigència normativa o per voluntat de l'equip de transició.
- b) Establiment d'un calendari de reunions per a intercanviar informació, completar o revisar documents i prendre decisions tant sobre el Programa de Trànsit com sobre temes puntuals.

3.- Orientar a les famílies implicades:

- Facilitar a les famílies el coneixement del centre i el seu funcionament.
- Orientar a les famílies de l'alumnat que s'incorpora a l'Educació Primària sobre les característiques noves més rellevants d'aquesta nova etapa educativa (àrees de coneixement, currículum, metodologia, avaluació i promoció, etc.) que inicien els seus fills i filles, transmetent-los al seu torn la seguretat que hi

ha continuïtat amb el ja realitzat i aprés en Educació Infantil (higiene, normes de classe, coneixements...). Una clara i correcta informació evitarà inquietuds, tensions i conductes no adequades per part de les famílies que transmeten als seus fills, amb frases com "Ja veuràs quan vages a Primària... la mestra no et deixarà jugar...". Aquesta orientació a les famílies ha de basar-se en una informació transmesa, tant de forma escrita com personal, mitjançant entrevistes i reunions, sent convenient efectuar una reunió al final de curs amb les famílies dels alumnes de 5 anys l'objectiu dels quals siga informar les famílies i facilitar-los pautes i documents per a aquest canvi d'etapa.

4.- Orientar als docents:

- Orientar a tot el professorat d'Educació Primària, especialment als qui impartisquen el Primer curs d'aquesta etapa, sobre les normes i mesures acadèmiques més convenients per a facilitar el canvi d'etapa d'aquest alumnat.
- També és rellevant tot el que afecta a l'alumnat que té necessitats específiques de suport educatiu en qualsevol de les seues variants: educació especial, sobredotats, compensatòria...). La correcta atenció a la diversitat és primordial i una comunicació fluida d'informació i una coherència en les normes i decisions asseguraran una adequada i ràpida intervenció quan aquest tipus d'alumnat comence l'etapa d'Educació Primària.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ:

DISTRIBUCIÓ D'ESP AIS A L'AULA, GRUPS, RACONS.

En primer de primària es mantindrà la disposició en grups.

Es durà a terme l'assemblea en un espai comú amb major proximitat entre els alumnes, mantenint aquesta activitat al llarg del primer curs amb el mateix format que a infantil.

És desitjable que en el primer cicle de primària es continuen mantenint els racons a l'aula, com un racó de lectura, de jocs de taula, de construccions o activitats manipulatives, etc.

PATIS.

Durant el darrer curs d'educació infantil es donarà al llarg del tercer trimestre un temps per a esmorzar a l'aula però després els alumnes que no han acabat hauran de fer-ho mentre juguen al pati, acurtant paulatinament aquest temps i continuant aquesta dinàmica durant el primer mes de primer de primària.

COORDINACIÓ ENTRE EL PROFESSORAT I TRASPÀS D'INFORMACIÓ.

Dur a terme formació conjunta que permeta unificar criteris metodològics entre el final d'infantil i el principi de la primària.

Complimentar la documentació oficial, informes i avaluacions, i afegir-los als expedients dels alumnes.

Realitzar reunions periòdiques de traspàs d'informació a principi i final de curs, així com una reunió intercicle cada trimestre per a unificar criteris metodològics.

INTERACCIÓ I CONEIXEMENT DE LES FUTURES MESTRES DELS ALUMNES QUE PASSEN A PRIMÀRIA.

Realització d'activitats i tallers conjunts entre alumnes i professorat del cursos d'infantil 5 anys i primer de primària al llarg del curs, a les aules de primària. Aquestes activitats es poden fer més freqüents al tercer trimestre de cada curs.

LECTOESCRITURA.

A infantil es treballa per constructivisme, tot i que en 5 anys es treballa de forma sistemàtica la lectoescriptura amb minúscula. Continuar a primer de primària amb la pauta Montessori durant el primer trimestre per a passar a les dos línies paulatinament.

Progressivament, en 4 i 5 anys s'inicia l'aprenentatge de la lletra minúscula.

Alternar durant el primer trimestre del primer curs de primària la lletra majúscula i la minúscula, en el cas de les majúscules per tal de seguir les normes ortogràfiques, en títols o en un context adequat.

Quan els alumnes estiguen treballant i tinguen errades, es borrarà si es creu convenient, depenent dels grups i els alumnes, per corregir eixes errades de forma comprensiva.

En infantil es treballa la lectoescriptura des dels tres anys, amb la qual cosa no és necessari reiniciar aquest procés, si no repassar. Tot i això s'ha de recordar que l'educació infantil no és obligatòria, i el concepte d'iniciació a la lectoescriptura és molt ample i ambigu, amb la qual cosa els materials de primer de primària comencen la lectoescriptura des de zero i tot en qualsevol cas s'ha de fer un repàs d'alguns aspectes que ja s'han treballat en infantil.

MATERIAL.

En infantil i primer de primària el material serà comú i aportat pel centre, mentre que a segon de primària ja haurà d'aportar cada alumne el seu propi material.

Es proposa que l'equip docent d'infantil valore i conega els materials emprats en primer cicle pel que fa als llibres de text per tal que assegurin la continuïtat amb la metodologia emprada a aquesta etapa.

HÀBITS.

Continuar amb la dinàmica de l'esmorzar saludable, que s'ha implantat en educació infantil.

Està instaurat el dimecres com el dia de la fruita, però a més no es descarta ampliar les accions per tal de fomentar altres dies l'esmorzar saludable, evitant l'ús d'aliments processats i rics en sucres i greixos.

Es faran visites guiades a les dependències de l'edifici de primària, biblioteca, aules

de música i anglès, etc. Aquestes visites es duran a terme al final del curs de cinc anys.

Els alumnes de sisè faran de padrins o madrines dels alumnes que arriben a primer de primària.

La finalitat d'aquestes activitats és facilitar la transició i que els xiquets i xiquetes adquirisquen hàbits i coneguen millor el centre.

RELACIÓ AMB LES FAMÍLIES.

En la reunió final de cinc anys s'ha d'insistir en el canvi d'etapa per a canviar cets hàbits o responsabilitats dels alumnes i que les seues famílies els recolzen, que tinguen material, que practiquen la lectura a casa, que duguen agenda...

El mestre o la mestra de primer de primària per al curs següent pot entrar a la reunió per a orientar a les famílies i donar algunes pautes per al canvi d'etapa.

S'aniran introduint gradualment els canvis en la dinàmica de recollida dels alumnes, evitant paulatinament que els pares i altres familiars entren al centre però permetent-ho a principi de primer curs de primària.

Si es considera convenient es passarà una prova d'avaluació final sempre que estiga d'acord la tutora de 5 anys i l'orientador.

ACTIVITATS PER A CASA. LLIBRES DE LECTURA, FITXES, PROJECTES, ETC.

S'enduran llibres de lectura per a casa, tant a infantil com a primària.

Es proposarà que s'emporten fitxes per al cap de setmana, i a poc a poc al llarg de primer per a dies específics entre setmana, la realització de les quals serà voluntària per part dels alumnes.

ACTIVITATS EXTRAESCOLARS I COMPLEMENTÀRIES.

Dur a terme activitats extraescolars o complementàries que afavorisquen la interacció entre els alumnes de les dues etapes i el coneixement dels alumnes d'infantil per part dels futurs mestres del primer cicle de primària.

Fer activitats de benvinguda la primera setmana del nou curs per als alumnes que pugen a primer de primària, per part dels alumnes de segon, o inclús més majors.

AVALUACIÓ DELS ALUMNES.

No es faran exàmens durant el primer trimestre de primer curs de primària. Aquesta mesura es pot estendre si es creu oportú a tot el primer curs, sempre que les disposicions oficials així ho permeten.

A l'avaluació tindrà un pes fonamental l'observació directa a l'aula.

CONTINUÏTAT DELS PROJECTES DEL CENTRE.

Els projectes que s'instauen al centre seran tant per a infantil com per a primària, hauran de tindre cohesió i continuïtat entre les dos etapes.

En infantil es fa reciclatge i es demana que primària continue.

ACTIVITATS A DESENVOLUPAR I TEMPORALITZACIÓ:

A continuació es detallen algunes activitats que es duran a terme en la recta final del curs per tal d'iniciar l'adaptació de l'alumnat d'infantil 5 anys als espais i les dinàmiques dels primers cursos de primària.

ACTIVITAT	ALUMNAT INVOLUCRAT	PROFESSORAT INVOLUCRAT	TEMPORALITZACIÓ
Una sessió o més d'Educació Física amb els alumnes de 5 anys i primer de primària.	Alumnes d'Inf. 5 i primer de primària.	Mestre d'Educació Física i tutors d'infantil 5 anys i primer de primària.	Al llarg del mes de juny.
Conèixer les classes de primer cicle i les dependències de primària.	Alumnes d'Infantil 5 anys i de primer cicle de primària.	Tutors d'infantil 5 i primer cicle de primària.	Última setmana de juny.
Dur a terme les sessions de música del mes de maig d'infantil 5 a l'aula de música de primària.	Alumnes d'infantil 5 anys.	Mestre de música.	Sessions de música del mes de maig.
Activitat a la biblioteca de centre.	Alumnes d'infantil 5 anys.	Tutora d'infantil 5 anys.	Al llarg del mes de juny.
Acurtar el temps destinat a esmorzar a l'aula i que acaben d'esmorzar al pati.	Alumnes d'infantil 5 anys.	Tutora d'infantil 5 anys.	Paulatinament a partir del mes de maig.
Compartir pati amb l'alumnat de primària.	Tots els alumnes del centre.	Tots els mestres del centre.	Última setmana de curs.